

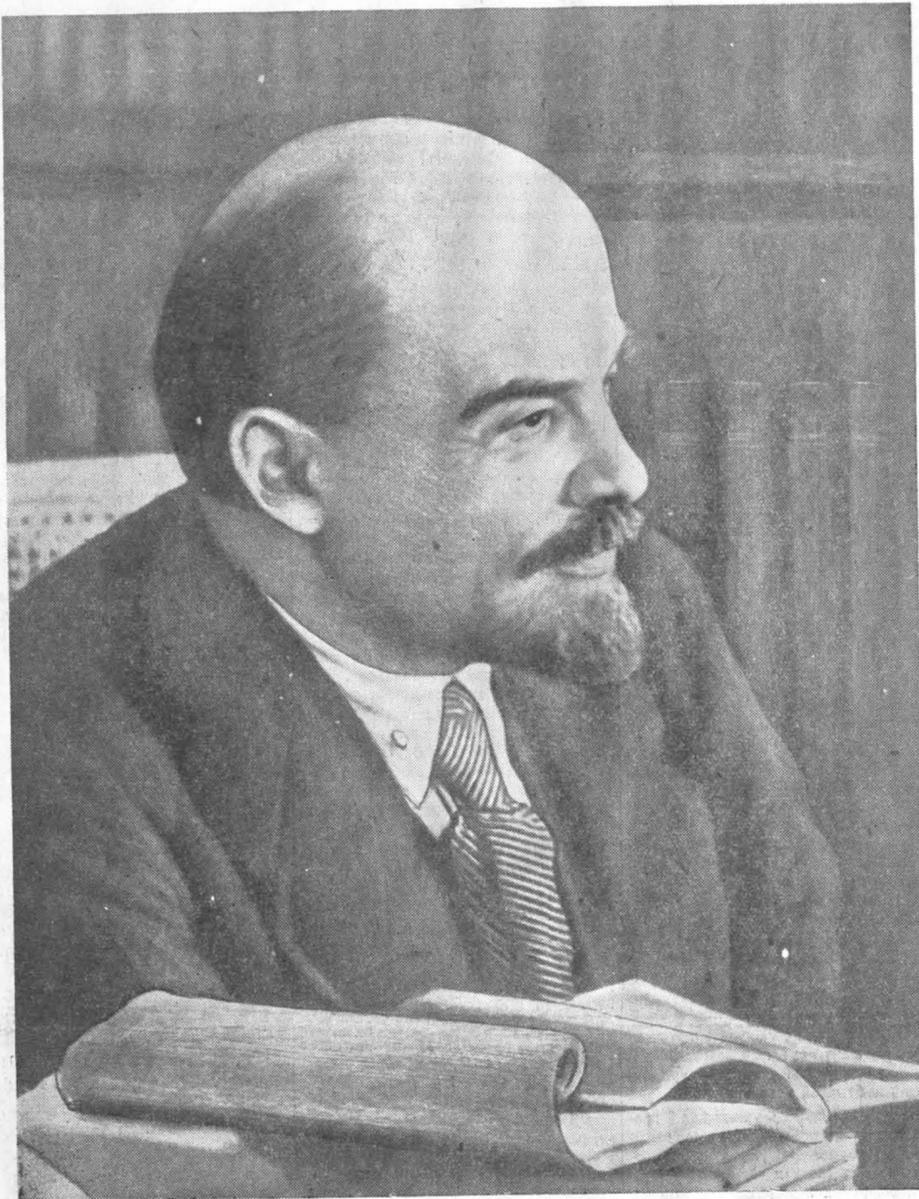
ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ СІОУЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

№ 31 (942)

Субота, 1 жніўня 1953 года

Цана 50 кап.

Владзімір Ільіч ЛЕНІН

Партыя куністаў

Наш народ і ўсе перадавыя людзі свету з найвялікшай радасцю і гонарствам адзначаюць пяцідзесяцігоддзе Комуністычнай партыі Савецкага Саюза. Ніколі не было ў гісторыі іншай партыі, якая карысталася ў самых шырокіх працоўных мас такой гарачай любоўю, такім непахісным абурэннем, папулярнасцю, якімі карыстаецца наша Комуністычная партыя. З вялікай партыяй, створанай геніяльным прадаўжальнікам навуковага марксізма Владимирам Ільічам Леніным, працоўны народ цесна звязаны сваёй лёс, сваёй надзеі і спадзяванні.

Яшчэ ў пачатку сваёй слаўнай дзейнасці В. І. Ленін гаварыў: «Дайце нам арганізацыю рэвалюцыянераў — і мы перавярнем Расію!». І Владимир Ільіч стварыў такую арганізацыю рэвалюцыянераў. Ад другога з'езда РСДРП, дзе быў наладзены пачатак баявой рэвалюцыйнай марксісцкай партыі новага тыпу, праз напружаную барацьбу з ворагамі марксізма — народнікамі, эканамістамі, меншавікамі, эсерамі, традцыялістамі, бундаўцамі, праз тры рэвалюцыйныя і годны сацыялістычнага будучыні года ад маленькага атрада да магутнай арміі ў некалькі мільянаў чалавек — такі шлях прайшла партыя, створаная і выхаваная геніяльным Леніным, загартаваная вучнем і прадаўжальнікам справы Леніна Сталіным і іх саратнікамі.

Толькі дзякуючы мудрасці партыі, валоданню ёю законамі развіцця чалавечства, умению прадбачыць, куды развіваецца людзям, наш народ пад кіраўніцтвам свайго авангарда — арміі куністаў — сапраўды перавярнуў царскую Расію, прагнаў справядлівыя дармадзі і крывасмокаў, памешчыкаў і капіталістаў, стварыў новы лад жыцця, дзе гаспадаром з'яўляецца сам працоўны, пабудоваў сацыялістычнае грамадства і цяпер на шляху будзе кунізм. Калі ўсе шматлікія партыі буржуазіі, які былі гучна імі сябе ні называлі, якімі-б прыгожымі шыльдамі ні прыкрываліся, блытаюцца ў хаосе, не бачыць выхату з туніка, то партыя куністаў няспынна вядзе наш народ уперад і ўперад да куністычнай лямі, змятаючы на сваім шляху ўсе перашкоды і ўсёякія варожыя сілы, даючы жывы прыклад працоў-

ным усяго свету, як трэба будаваць сваё жыццё, асвятляючы шлях, на якому трэба ісці да свабоды і шчасця.

Дзякуючы гэтаму жывому прыкладу барацьбы і стваральнай працы савецкага народа пад мудрым вадзіцельствам сваёй партыі на шлях свабоды і сацыялізма станаўляцца ўсе новыя і новыя мільёны працоўных свету. У лагерах міру і сацыялізма ўз'яўлена ідуць разам з савецкімі людзьмі народы Кітая, Польшчы, Чэхаславакіі, Румыніі, Бугарыі, Венгрыі, Албаніі, Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Гістарычныя поспехі нашай краіны і працоўных краін народнай дэмакратыі аказваюць найвялікшы рэвалюцыйны ўплыў на барацьбу ўсёх, хто яшчэ сёння знаходзіцца ў кайданах капіталістычнага грамадства, ці каго ў гэтых кайданах буржуазія хоча закаваць. Аб гэтым выдатна сведчыць барацьба за сваю свабоду і незалежнасць народаў Карэі, В'етнама, многіх залежных і каланіяльных краін.

Савецкі народ заняў перад усім светам, што ніколі ніякім агрэсіўным сілам не адарваць у яго завабў, дасягнуты пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі.

У Комуністычнай партыі няма іншых інтарэсаў, акрамя інтарэсаў працоўнага народа. Вышэйшым законам і мэтай дзейнасці партыі з'яўляецца забеспячэнне мірнага развіцця працы народных мас. З гэтага выхадзіць XIX з'езд КПСС, які ўказаў, што цяпер галоўнай задачай Комуністычнай партыі Савецкага Саюза з'яўляецца пабудова куністычнага грамадства шляхам паступовага пераходу ад сацыялізма да кунізма, няспыннага павышэння матэрыяльнага і культурнага ўзроўня народа, выхавання членаў партыі ў духу інтэрнацыяналізма і ўсталявання брацкіх сувязей з працоўнымі ўсёх краін, усемернага ўмацавання актывнай абароны савецкай Радзімы ад агрэсіўных дзеянняў ворагаў.

Выкананню гэтых задач падначалена ўся ўнутраная і знешняя палітыка партыі. Партыя акалікае нас няспынна павышаць сваю рэвалюцыйную пільнасць, выхоўваць усе працоўных у духу неспрымальнасці да недахопаў, шырай разгортыя крытыку і самакрытыку.

Вялікую ролю ў барацьбе за паспяховае ажыццяўленне гэтых задач Комуністычная партыя ўскладае на нашу перадавую сацыялістычную культуру, літаратуру і мастацтва. Праяўляючы на працягу ўсёй сваёй гісторыі клопаты аб сацыялістычнай літаратуры і мастацтве, Комуністычная партыя заўсёды падкрэслівае іх пераўтваральны характар, выхоўвае і павышае іх баявы, наступальны дух.

Новым яркім праўдзінем клопатаў партыі аб росквіце нашай літаратуры і мастацтва з'яўляюцца ўказанні XIX з'езда КПСС аб неабходнасці павышэння барацьбы з праўдзінем культуры, з усім шэрэм, пасрэднім, нецікавым, аб павышэнні ролі сатыры ў барацьбе супраць усяго адмоўнага ў нашай рэчаіснасці. Партыя ўзброіла пісьменнікаў і дзеячоў мастацтва ясным разуменнем тыповага, які магутны зброй рэалістычнага адлюстравання рэчаіснасці, зброй барацьбы за новае, перадавое супраць старога, адмоўнага.

Да дзеячоў літаратуры, мастацтва і ўсёх іншых галін сацыялістычнай культуры ў першую чаргу адносіцца патрабаванне Комуністычнай партыі глыбокага вывучэння марксісцкай рэвалюцыйнай тэорыі, разумення творчага характару марксізма-ленінізма, засваення не асобных фармулёвак і цытат, а сапраўднай сутнасці ўсёперамагаючага, пераўтваральнага свет марксісцка-ленініскага вучэння.

У дні пяцідзесяцігоддзя юбілея сваёй роднай Комуністычнай партыі рабочыя, калгаснікі, інтэлігенцыя, вывучаючы тэзісы Адзела прапаганды і агітацыі ЦК КПСС і Інстытута Маркса — Энгельса — Леніна — Сталіна, у якіх адлюстраваны гераічныя павячаныя шляхы баявога авангарда нашага грамадства, давалі свяшчэнную клятву быць і падалі вернымі пераможцамі сцігу ленынізма, справе кунізму.

Савецкі народ называе сваю родную партыю розумам, часцю і сумленнем нашай эпохі. І ў гэтых кароткіх словах з выключнай паўнотай уважлівасцю і гарачай любоўю народа да партыі, і пачуццё аданасці яе сцігу, і бясконцага гатоўнасці ісці ў дэспым агуртаванні з партыяй да новых перамог, да новай славы.

Савецкі народ з вялікай любоўю і гонарствам адзначае пяцідзесяцігоддзе сваёй роднай Комуністычнай партыі.

Пад сцягам ленынізма, пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі — уперад, да перамогі кунізму!

Старшыні Савета Міністраў Карэйскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі таварышу Кім Ір Сэну

Паведамленне аб падпісанні перамір'я выклікала глыбокае задавальненне ва ўсім савецкім народзе, які разглядае паспяховае заканчэнне перагавораў аб перамір'і як вялікую перамогу гераічнага карэйскага народа і доблесных кітайскіх народных добраахвотнікаў.

Пагадненне аб перамір'і ў Карэі з'яўляецца ў той жа час буйнай перамогай усяго лагера міру і дэмакратыі.

Са спыненнем вайны перад карэйскім народам паўстаюць задачы аднаўлення нацыянальнага адзінства карэйскай дзяржавы і разам з тым задачы аднаўлення народнай гаспадаркі, разбуранай навязанай карэйскаму народу вайной.

Урад СССР жадае Ураду Карэйскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі паспехаў у вырашэнні гэтых вялікіх і неадкладных задач і выказвае гатоўнасць аказаць уся магчымую дапамогу спакутанаму карэйскаму народу ў наладжванні мірнага жыцця і залечванні цяжкіх ран, выкліканых кровапралітнай вайной за свабоду і незалежнасць сваёй Радзімы.

Старшыня Савета Міністраў СССР
Г. МАЛЕНКОУ.

Масква, 27 ліпеня 1953 года.

Старшыні Цэнтральнага народнага ўрада Кітайскай Народнай Рэспублікі таварышу Мао Цзэ-дуну Прэ'м'еру Дзяржаўнага адміністратыўнага савета і міністру замежных спраў Кітайскай Народнай Рэспублікі таварышу Чжоу Энь-лаю

Падпісанне перамір'я і заканчэнне вайны ў Карэі з'яўляюцца вялікай перамогай гераічнага карэйскага народа і доблесных кітайскіх народных добраахвотнікаў.

Народы Савецкага Саюза гарача вітаюць і віншуюць вялікі кітайскі народ з гэтай буйнай перамогай у справе абароны міру на Далёкім Усходзе і ва ўсім свеце.

З падпісаннем перамір'я і заканчэннем ваенных

дзеянняў перад міралюбівымі народамі паўстаюць задачы замацаваць гэтыя поспехі ў барацьбе за мір, свабоду і незалежнасць народаў.

Старшыня Савета Міністраў СССР
Г. МАЛЕНКОУ.
Міністр Замежных спраў СССР
В. МОЛДАТАУ.

Масква, 28 ліпеня 1953 г.

Міністэрства Замежных спраў Карэйскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі таварышу Лі Дон Гену

Падпісанне перамір'я і заканчэнне вайны, навязанай карэйскаму народу, з'яўляецца вялікай перамогай Карэйскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі і самаадданых кітайскіх народных добраахвотнікаў і, разам з тым, буйнейшым поспехам дэмакратычнага лагера міру.

Гераічны карэйскі народ, які прынёс вялікія ахвяры ў абарону сваёй незалежнасці і свабоды, зможа цяпер прыступіць да вырашэння задач аднаўлення

адзінства сваёй Радзімы, да аднаўлення пацярпелых гарадоў і сёл, да ўздыму народнай гаспадаркі краіны.

Ва ўсім гэтым карэйскаму народу забяспечана актывная падтрымка і дапамога Савецкага Саюза і другіх дэмакратычных краін.

Міністр Замежных спраў СССР
В. МОЛДАТАУ.

Масква, 27 ліпеня 1953 года.

На сходах партыйнага актыву

М А С К В А

Пяцідзесяцігоддзю з дня ажыццяўлення Другога з'езда РСДРП быў прысвечан 30 ліпеня ў Калоннай зале Дома Саюзаў сход актыву Маскоўскай гарадской партыйнай арганізацыі.

Сход адкрыў сакратар МК КПСС тав. Міхайлаў.

Слова для дакладу прадастаўляецца сакратару Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза тав. П. Н. Паспелаву.

Тав. Паспелаву гаворыць, што савецкі народ з вялікай любоўю і гонарствам адзначае пяцідзесяцігоддзе сваёй роднай Комуністычнай партыі ў нашай краіне ў знамянальную дату ў жыцці нашай партыі, у жыцці народаў нашай краіны, у гісторыі ўсяго міжнароднага рэвалюцыйнага руху. Пад мудрым і бесстрашным кіраўніцтвам Комуністычнай партыі ў нашай краіне ў састанні 1917 года быў ажыццяўлены найвялікшы ў гісторыі рэвалюцыйны пераворот. Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя адкрыла новую эру ў сусветнай гісторыі чалавечства, эру крушэння капіталізма, таржашча сацыялізма і кунізму. Партыя налічвае цяпер у сваіх радах каля 7 мільянаў членаў і кандыдатаў. Загартаваная ў баях пад кіраўніцтвам геніяльнага Леніна, вучыцца і прадаўжальнікам справы Леніна вялікага

Сталіна і іх саратнікаў наша Комуністычная партыя з'яўляецца цяпер вядучай, кіруючай і накіроўваючай сілай савецкага грамадства, якое будзе кунізм.

Тав. Паспелаву ахарактарызаваў гістарычнае значэнне Другога з'езда РСДРП, рэсць вялікага Леніна ў стварэнні марксісцкай партыі новага тыпу і слаўны павячаны шлях, пройдзены Комуністычнай партыяй Савецкага Саюза.

У спрэчках першым выступіў сакратар Савецкага райкома партыі тав. Марчанка.

Кіруючыся рашэннямі XIX з'езда КПСС, партыйная арганізацыя Савецкага райкома ўважліва ўважліва да прапанаваных марксісцка-ленініскай тэорыі. Аднак у гэтай справе ёсць істотныя недахопы.

Многія ўвагі пытанням, звязаным з ідэалагічнай работай партыйных арганізацый аддалі і другія ўдзельнікі спрэчак. Сакратар Маскоўскага гарадскога камітэта партыі тав. Фурцава ў сваім выступленні падкрэсліла, што пасля XIX з'езда КПСС Маскоўская партыйная арганізацыя некалькі палешыла ідэалагічную работу, аднак у разе рэйных і пярвічных арганізацый узровень яе ў духу слаўных рэвалюцыйных традыцый нашай партыі.

Дырэктар Інстытута гісторыі партыі тав. Новікава гаварыла аб вялікай рабоце, якую праводзілі ў дараваўшымся гады большынікі Беларускай кіраўніцтвам Цэнтральнага Камітэта партыі.

Рэктар Вышэйшай партыйнай школы пры ЦК КПСС тав. Мітронаў і сакратар партыйнай арганізацыі Акадэміі грамадскіх навук пры ЦК КПСС тав. Нікалаеў на прыкладзе работы гэтых навучальных устаноў паказалі, якое велізарнае значэнне надае партыя справе падрыхтоўкі сваіх кадраў. На асобным і завочным аддзяленнях Вышэйшай партыйнай школы, на аднагодковых і ленынскіх курсах пры ЦК КПСС у сучасны момант навучаюцца тысячы кіруючых партыйных і савецкіх работнікаў.

Аб працоўным уздыме ў калектывах заводаў, фабрык і устаноў у дні пяцідзесяцігоддзя з дня скаікання Другога з'езда РСДРП расказаў сакратар Крэнапрэненскага райкома партыі тав. Безрукаў, дырэктар каміната дырбных славяў тав. Салаўёў і другія.

У спрэчках выступіла 10 чалавек.

У аднагалосна прынятай рэзалюцыі сход партыйнага актыву запэўніў Цэнтральны Камітэт КПСС у тым, што Маскоўская партыйная арганізацыя і ўсе працоўныя сталіцы аддадуць свае сілы вялікай справе служэння Радзіме.

Сход актыву закончыўся спяваннем партыйнага гімна «Інтэрнацыянала».

М І Н С К

30 ліпеня адбыўся сход партыйнага актыву горада Мінска, прысвечаны пяцідзесяцігоддзю Комуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Сход адкрыў сакратар Мінскага гаркома КПБ тав. Варвашана.

З дакладам аб 50-годдзі з дня скаікання Другога з'езда РСДРП выступіў сакратар ЦК КП Беларусі тав. Гарбуноў. Докладчык падрабозна асвятліў гераічны шлях, пройдзены нашай партыяй з дня Другога з'езда. Ён гаворыць аб гістарычнай ролі Леніна, іма якога непарыўна звязана з гісторыяй партыі і стала сцягам барацьбы за вызваленне ўсяго чалавечства ад прыгнёту і а эксплуатацыі.

Сакратар Фрунзенскага райкома партыі тав. Салдаценка гаварыла аб велізарным значэнні Статута КПСС, які з'яўляецца асноўным законам унутранага

жыцця партыі, вызначае арганізацыйныя прыпынкі яе будовы.

Выступіла сакратар парткома трактарнага завода тав. Ніканораў. Ён гаворыць аб таржашча ленынска-сталініскай нацыянальнай палітыкі, аб росквіце нацыянальных савецкіх рэспублік.

З вялікай увагай было выслухана выступленне старога большыніка — члена партыі з 1905 года тав. Седых, які звярнуў увагу прысутных на неабходнасць палешыння ідэалагічнай работы срод моладзі, выхавання яе ў духу слаўных рэвалюцыйных традыцый нашай партыі.

Дырэктар Інстытута гісторыі партыі тав. Новікава гаварыла аб вялікай рабоце, якую праводзілі ў дараваўшымся гады большынікі Беларускай кіраўніцтвам Цэнтральнага Камітэта партыі.

Тав. Новікава адзначыла, што за гады

савецкай улады на беларускай мове мільённымі тыражамі выданы творы Леніна і Сталіна. Выдан двухтомнік выбранных твораў Маркса і Энгельса. Заканчваецца выданне на беларускай мове «Капітала» Карла Маркса.

На сходах таксама выступілі пісьменнік тав. Пестрак, дырэктар медыцынскага інстытута тав. Стальманюк.

Сход партыйнага актыву запэўніў Цэнтральны Камітэт КПСС, што Мінская гарадская партыйная арганізацыя будзе няўхільна праводзіць у жыццё палітыку Комуністычнай партыі, умацоўваць сувязь з масамі, яшчэ ценней згуртаваць куністаў і беспартыйных вакол Цэнтральнага Камітэта КПСС.

У рабоце сходу партыйнага актыву прыняло ўдзел больш 800 чалавек.

Сход закончыўся спяваннем партыйнага гімна — «Інтэрнацыянала».

Ад эскіза і эцюда — да карціны

Шкавы замысел узнікае ў мастака ў выніку глыбокага прааналіза ў жыцці. Чым болей мастак узабагачаны жывымі і непераданнымі напіраннямі, тым багацей яго творчасць. Вопыт савецкага мастацтва вучыць, што сюжэт хутэй за ўсё можна знайсці там, дзе найбольш адчуваецца пераўтваральная праца савецкіх людзей.

Шарэнь многіх твораў нашых мастакоў, адуцнасьць у іх характэрных тыпах, канфліктаў, хваляючых падаў тлумачыцца беднасьцю напіранняў, адарванасцю ад жыцця.

Чым, як наведаннем калгаснага жыцця можна вытлумачыць слабасць карціны М. Беланіцкага «На калгаснай птушчынай ферме»? Праца над гэтай карцінай вылася без належных эскізаў і эцюдаў, без вывучэння калгаснага жыцця, а толькі на аснове некаторых прыбылых, навіроўных натуральных замалёвак.

Асабліва адчувацца слабое знаёмства мастакоў з жыццём там, дзе неабходна стварыць партрэтны характарыстыкі герояў. Мастак З. Паўлюкевіч напісаў «Грунвальдскі партрэт Герояў Савецкага Саюза». Але карціна атрымалася сырай, малымразна, бо рабілася яна на аснове аднаго недасканалата эскіза, без вывучэння жыцця герояў, без эцюдаў.

Спраба ажыццявіць замысел без вывучэння прыроды, без эскізаў і эцюдаў канцацця дрэвіна. І наадварот, паслядоўна праца над выяўленнем таму выдзе да поспеху. У свой час мастак Х. Ліўшыц напісаў карціну «На Мінскім тонкакуночным камбінаце». У вобразах работніц яму не ўдалося паказаць душэўнага свету, настрояў, думак савецкай жанчыны. Карціна атрымалася бессюжэтным, бесканфліктным творам.

Пасля таго-ж, як мастак глыбей вывучыў камбінат, добра пазнаёміўся з жыццём людзей перадавога цэха, у яго новай карціне аб гэтых людзях узнікла ясная думка, закончанымі сталі кампазіцыі, форма натурны, яе матэрыяльнасць, жываці. Варта мастаку належным чынам заняцца вывучэннем прыроды, як след за гэтым у яго свядомасці нараджаецца цікавы замысел.

Ад выяўленага ў эскізах, а затым у эцюдах замысла да канчатковага ўвасаблення на палатне — складаны і ў кожнага мастака свой шлях. Першы этап выяўлення ідэі — эскізная распрацоўка ў самай дэталёвай форме. Эскіз — першая заваўка думкі мастака, бо тут у агудных рысах вызначаецца сюжэтная аснова і форма будучай кампазіцыі. Чым больш дасканала выкананы эскізы, тым больш надзея на поспех твора.

Паказальна ў гэтых адносінах праца В. Волкава над карцінай «Вызваленне Мінска 3-га ліпеня 1944 года». У графічных і жывапісных эскізах відэць дэталёва ўсё, да чаго імкнецца мастак. Тут мы бачым добра скампанаваны сюжэт, характарыстыкі герояў, агудны настрой і кампазіцыю. Эскізы В. Волкава маюць мастакоўскую каштоўнасць. Гэта амаль тая-ж карціна ў мініяцюры. Тут старэйшы мастак распусціў пераімае традыцыі майстроў айчынных рэалістычных мастацтва.

А. БУТАКОВ

Зніжэнне патрабавальнасці

Новыя спектаклі тэатра імя ЛКСМБ

Тэатр імя Ленінскага камсамола Беларусі ў 1954 годзе будзе адзначаць дзесяцігоддзе свайго існавання. Створаны адразу пасля вызвалення Савецкай Беларусі ад фашызму акупантаў, тэатр з года ў год лавяна развіваецца і ўмацоўваецца, расце і ўдасканальваецца мастацкае майстэрства яго актараў і рэжысёраў, узабагачаецца іх мастацтва. Такія спектаклі тэатра, як «Малодыя гвардыя» А. Фадзеева, «Сям'я» І. Папова, «Юнацтва бацькоў» В. Гарбатава, «Вей, вейце!» Я. Райніса і рад іншых, шырока вядомы беларусаму глядачу.

Звыш чым трохмесячнай гастрольнай паездкай па абласных цэнтрах БССР і РСФСР заканчвае тэатр свой 9-ты сезон. Гастролі ў Гомелі і Віцебску праілі з творчым поспехам і перавыкананнем фінансавана плана. Аснова поспеху тэатра з'яўляецца яго разнастайнасцю і цікавы рапертур, гадоўнае месца ў якім займае сучасная савецкая п'еса.

Найбольш удалымі спектаклямі сезона з'явіліся «Дзючаты-красуні» А. Сімукова і «Вярэцкая крэпасць» К. Губарэвіча ў пастаноўцы рэжысёра А. Міронскага. Спектаклі гэтыя вызначаюцца жывымі праўдамі, героікай падаў і мастацкай прастаўтай. У іх відэць імкненне тэатра да выпрацоўкі бласнага мастацкага пошуку, жаданне зрабіць сцэнічны твор дзейным, выхаваўчым і ансамблем у выкананні.

Гэтыя спектаклі прадаўжаюць ты здаровы творчы традыцыі, якія ўстанавіліся ў пастаноўках «Малодыя гвардыя», «Юнацтва бацькоў» і радзе іншых. У іх удала спалучаецца майстэрства рэжысёра, мастака і актараў.

Праўда, у рэжысёрскім вырашэнні і актёрскім выкананні пастаноўкі «Дзючаты-красуні» наглядна іншы раз паднята жывіца праўды і зменшані падабенствам, глыбіні і шчырасці пачуццёў некалькіх герояў — актёрскім найгрышам.

Яшчэ задоўга да пачатку работы над карцінай В. Волкаў выстаўляў свае эскізы на абмеркаванні грамадскасці. Іх бачылі мастакі, пісьменнікі, архітэктары, гледачы. Мастак прыслухоўваўся да зробленых заўваг і ўсё каштоўнае выкарыстоўвае ў працы над складанай шматфігурнай кампазіцыяй. Пасобная эцюды В. Волкава экспаніраваліся на рэспубліканскіх выстаўках і карысталіся заслужаным поспехам. Вугальны эцюд салгата з дзючыннай набыты для Дзяржаўнай карцінай галерыі БССР.

Эскіз — самаправерка мастака. Нездаткова ўрата да эскізнай распрацоўкі: сюжэта нарадзіла не адзін дзесятак сырых і проста шрых работ.

Нельга нават уявіць працу мастака над сюжэтным творам, над мастацкім вобразам без эцюдната матэрыялу. Пасля эскіза ўзнікае жаданне дасягнуць да поўнай выяўленскай кожнаму дэталю і ўсё тым рэчы, з якіх утвараецца адзіная маналітная кампазіцыя і асабліва яе гадоўны элемент — чалавечы твар. Усё гэта выдучаць нельга. Хто не ведае вобраз байрамі Марозавай з карціны В. Сурыкава? Каб знайсці гэты вобраз, В. Сурыкаву прышлося напісаць вялікую колькасць эцюдаў жакоўчай галы. Наміж першым эцюдам галы Марозавай да таго, што мы бачым на карціне, — велізарная роўна.

Выдатны майстар батальнага жывапісу В. Веранічын пісаў эцюды садат на полі бов. З тагата матэрыялу, як з каштоўных зерняў, стваралася ў майстэрні карціна.

Калі глядзім на нашых выстаўках некаторыя творы мастакоў, адчуваецца надуманасць, адуцнасьць жыццёвасці, глыбіні думкі.

Цяжка, напрыклад, паверыць у тое, што П. Раманоўскі пісаў сваю новую карціну «У час канікул» па натуральных эцюдах. Так мала ў кожнай фігуры, у высокім дворыку, на фоне якога адбываецца дзейне, пераканальна жыццёвасці.

Слабасць новай карціны Е. Красоўскага «Прыёма рыбы» можна вытлумачыць поўнай адуцнасьцю па-сапраўднаму напісаных эцюдаў тышаў рыбакоў на возеры Браслаў. І таму твары людзей падобны адзін да другога. Сярод іх нельга запомніць ніводнага тыпа, выразу твару, вачэй.

Майстэрскі эцюд — рэдкая з'ява ў мастакоў. Калі-б Саюзу мастакоў давялося наладзіць выстаўку эцюдаў дзеля знаёмства з метадам працы над сюжэтным творам, дык замест іх у лепшым выпадку прышлося-б бачыць накіды нізкай якасці.

Назіраюцца выпадкі стварэння вялікіх палатных зусім без натуральных эцюдаў, на аснове выкарыстання эстапаў, рэпрадукцый, фотаздымкаў. Трывала пачынае ўкараняцца ў творчую практыку мастака фоташаарат. Гэтым, відэць, і тлумачыцца слабасць многіх карцін, тое, што глядач ставіцца да іх холадна, не верыць у праўду таго, што адлюстравана на палатне.

П. ГЕРАСИМОВІЧ.

Вершы маладых паэтаў

Анань ВЕРАБЕІ

Д у б

Дуб раёны стаю над папаяішчам:
Своа абгараў,
пакорчылася лісце.
Аднак гаіны зноў зазеленелі,
Удхнуўшы прагна ветру веснавога.
А ўвосень буйна жалуды даспей.

І мы паслалі іх у стая да Воляі.
Там вырастуць дубы.
Ля іх кругом
Пшаніца будзе морам хваляванца.
Не страшна з засухаю ім змагацца,
Калі іх бацька перамог агонь.

С п а д ч ы н а

Бацька мне у спадчыну пакінуў
Вузкую палосчку зямлі.
Я-ж выходжу з трохгадовым сынам
Сёння на калгасны палі.
Сояна лье праменні над прасторам,
Да зямлі схілае голле сад,
Збавіма бяскрайнім жоўтым морам
Заілаа шырокі даяляглад.

Скарбам найкаштоўнейшых багаццяў
Без канца ляжыць зямля мая.
Сёння ўсё паказвае дзіцяці
І па праву ганаруся я,
Што яму у спадчыну пакіну
Не зямлі палоску — ўсю краіну.

Ніл ПЛЕВІЧ

У калгасе вечарам

Гоман працы змоў у полі,
Сіхлі гукі за ракой.
Дзень адправіўся паволі.
На заслужаны спакой.

Дрэмаюць яблыні густыя,
Клёны стомленыя спяць.
Толькі сары маладыя
Не жадаюць спачываць.

Цёплы змрок спаўі прастору
І застыў у цішыні.
У калгасе, быццам зоры,
Ярка ўспыхнулі агні.

Калы клубы чутна грэюць:
Там пад звынкай ладм
Ладзіць дружбу ды каханне
Люд шчаслівы малады.

Зоры свеціцца і ў высі.
А ў каамацым віншаву
Срэбны месяц прытаіўся
І глядзіцца у раку.

Разганяючы дримоту,
Ходзіць песня па сямле:
«А на золку — за работу,
За работу весялей!»

Марк СМАГАРОВІЧ

М а с т а к і

Я, зямлякі, працую з вамі,
І вы на справе мне радзі.
Вас недарэмна мастакам
Па праву называю я.

Стаяць мур, як на малюнку,
І гэта справа нашых рук.
Цераз пяскі пабегалі вадзі,
Сяды шумяць у нас наўскаж.

Вось паглядзіце ў тым кірунку,
Акульдзіце стаўеў грук.

І намі створаны пейзаж.

У дружбе з кнігай

Аднойчы бібліятэкар сельскай бібліятэкі вёскі Вялікая Кракотка Слонімскага раёна Аляксандр Іванавіч Жыткевіч праходзіў калы калгаснай піларамы. Малышчэц Васіль Пятровіч Кулак рамантаваў рухавік, але ў яго нешта не ладзілася.

Кнігі дапамагаюць калгаснікам у іх штодзёнай працы. Сяіарка Вера Міхайлаўна Жыткевіч расказвае:

— Што, дружа, кепскія ў цябе справы? Трэба пачувацца, — параіў ён.
Увечары Васіль Пятровіч прашоў у бібліятэку, каб узяць кніжку. Яна дапамагла зразумець, у чым была яго памылка.

— Кнігі я пачала браць у бібліятэцы толькі з 1951 года. Бібліятэкар даў мне літаратуру па свінагадоўлі, аб доглядзе за парасятамі. Парады вельмі дапамагалі мне. У 1952 годзе я атрымала ад 13 свінамацак 106 парасят і была прэміравана праблемнем калгаса. Свінаматка, выгадаваная мною, паказвалася на абласной сельскагаспадарчай выстаўцы.

У бібліятэцы — 4500 экзэмпляраў разнастайнай літаратуры. Бібліятэка штогод набывае па 500 — 600 новых кніг. На яе паліцах творы В. І. Леніна, І. В. Сталіна, багаты раздзел мастацкай літаратуры, шмат кніг па сельскай гаспадарцы.

У калгасе няма ніводнага двара, у якім хто-небудзь з сямі не з'яўляўся-б чытачом бібліятэкі. У вёсцы Малая Кракотка, Рудайка, Язвічы накіроўваюцца перасоўкі.

Калектыўная чытанні мастацкіх твораў праходзіць ва ўсіх брыгадах калгаса імя Дзяржынскага. Раз у тыдзень Аляксандр Іванавіч Жыткевіч наведвае кожную брыгаду, адказвае на пытанні, што ўзніклі ў час чытання.

Бібліятэка абслугоўвае 500 чытачоў. Вываюць выпадкі, калі на месцы няма патрэбнай кнігі. Тады Жыткевіч вылісае яе па міжбібліятэчным абмене. Так былі вылісаны кнігі для электратэхніка Маркевіча, для настаўніка Хапенка і Германюк.

Калгаснікі Каленевіч Іван Ігнатавіч і Сцяпан Міхайлавіч Леўчык самі праводзяць гутаркі па прачытаных кнігах. Пасля кожнай такой гутаркі значна павялічваецца цікавасць да мастацкай літаратуры.

Надзяна ў бібліятэцы быў праведзены літаратурны вечар на тэму: «Народы свету ў барацьбе за мір». Намечана правесці канферэнцыі па творах аб калгаснай вёсцы.

А. МЕЛАМЕД.

Самадзейныя кампазітары

За апошнія гады прыкметна вырасла народная музычная творчасць. Першы распусціны семінар самадзейных кампазітараў, які адбыўся ў мінулым годзе, выявіў дзесяткі здольных людзей, якія складалі песні і танцы. Такія таленавітыя людзі ёсць у кожнай вобласці, і колькасць іх неспынна ўзрастае.

Напісана вельмі мітуслівая мелодыя. У песні А. Дзешавата «Лён» мелодыя першай фразы як быццам трапіла з другой песні, хутэй за ўсё са старога салдацкага. Да таго-ж гэтая мелодыя не адпавядае паказанаму аўтарам тэмпу («спавольна, павуча»).

Адной з самых вялікіх і творча актыўных у распусціны з'яўляецца арганізацыя самадзейных кампазітараў Гродзеншчыны. Дзяржаўнае выдавецтва БССР выпусціла на імя імя зборнік песень самадзейных кампазітараў Гродзеншчыны. Таматыка гэты зборнік вельмі разнастайная, — яна адлюстравана тым думкі, якімі сёння жыве народ Савецкай Беларусі. Музыка напісана на тэксты Я. Купалы, С. Міхалюка, А. Русака, М. Машары і другіх.

Не вельмі ўдалася І. Шостаку «Беларуская калгасная полька». У гэтым творы пры мала цікавай мелодыі ёсць шмат штучных мелодычных ходаў, якія не з'яўляюцца лагічнымі ў агудным развіцці тацца.

У мелодыях песень ёсць многа цікавага, свежага, што ідзе ад народнай творчасці.

Прычына многіх недахопаў зборніка — у адуцнасці сапраўднай професійнай вучобы гродзенскіх самадзейных кампазітараў. Недасканаласць сустрэаецца амаль на ўсіх творах, што змешчаны ў зборніку. Тут і няўменне правільна вызначыць музычны памер, дакладна паставіць тактычны адзнакі, і няўменне пабудавать мелодыю песні так, каб лагічныя накісы тэкста супадалі з музычнымі накіскамі. Не заўсёды ўдалыя і тэксты. Напрыклад, на некаторыя вершы нельга пісаць музыку, бо гэтыя тэксты зусім не музычныя.

Лепшыя ў зборніку песні: «Песня аб Нёмане» М. Шумалекага, «Лён» А. Ляшанкі, «Вясельная» І. Маціна.

Нельга не адзначыць неахайную рэдакцыю зборніка (рэдактар — кампазітар Р. Пукет).

Але ў некаторых песнях ёсць мелодычныя звароты, якія зусім не характэрны для народнай песні, запалычаны з так званата «жестоката» раманса. Дрэнна тое, што гэты мелодычны зварот зрабіўся нейкім штампам у творах розных аўтараў («Трактарыст» М. Шумалекага, «Дзе падружжы» Ю. Семяніна, «Частушкі» І. Ляшанкі). Гэта прыклад дрэннай пераімальнасці.

Трэба было вельмі сур'ёзна падыйсці да такой адказнай справы, як выданне лепшых твораў самадзейных кампазітараў, бо імятакі недарэпаўкі, якія лавіна была выправіць уважлівай рэдакцыя, няправільна арментуюць самадзейных кампазітараў.

Не заўсёды мелодычныя вобразы адпавядаюць вобразам тэкста. Так, Ю. Семяніна на словы «Мы сваю моц гартавалі» напісаў мелодыю, якая амаль поўнацэпа запалычана з вядомай волжскай бурцацкай песні «Эй, ухнем». Не адпавядае зместу верша і мелодыя запева песні «Трактарыст» М. Шумалекага. Малывразна музыка гэтата зашеву таму і няўдалая, што даўка адпайла ад шырокай і малюўчынай мелодыкі народных песень.

Да вокладкі зборніка прыкладзены невялікі лісток: «Выпраўлены памылкі», дзе адзначана, што «у» песні «Мы выходзім калгаснай дружнай» (стар. 20) не выконваць шосты куплет, бо ён трапіў з іншай песні» (!?).

Тое-ж трэба сказаць і аб пачатку песні І. Маціна «Мы выходзім калгаснай дружнай», дзе на шырокі пачатковы вобраз:

Беларускае дзяржаўнае выдавецтва павіна больш уважліва выпусаць такія зборнікі.

Наш размах волнай песні шырокі,
Як шырокі наш сонечны шлях...

Д. ЛУКАС,
кампазітар.

Выстаўка карэйскага мастацтва

У Дзяржаўным музеі ўсходніх культур (Масква) адкрыта экспазіцыя матэрыялаў, якія знаёмяць з культурай карэйскага народа.

Кі Сана: «Ткачыца», «Млын», «Настаўнік», «Барацьба», «Пасеў рысу» і другія.

На цэнтральным месцы — партрэт Кім Ір Сена над дзяржаўным сцягам Карэйскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі. Малаўнічны плакаты прысвечаны нацыянальна-вызваленчай барацьбе, тэме міру, вялікай дружбе карэйскага і савецкага народаў.

Усходняга ўзбярэжжа краіны — Гымганал (Алмазныя горы) на шаўку. Цікавыя работы сучасных карэйскіх мастакоў Нэ Чана, Ун Пона і другіх.

Прыцягвае ўвагу серыя рысунаў на шаўку з альбома народнага мастака

Экспаніруюцца ўзоры старажытнага мастацтва Карэі. Сярод іх — фарфоравы посуд у форме рыбы-дракона, шлем карэйскага палкаводца, лакавыя шкатулкі, інкруставаныя перламутрам.

Творы З. Бядулі на рускай мове

Дзяржаўнае выдавецтва мастацкай літаратуры ў Маскве выпусціла з друку выбрана творы Змітрака Бядулі.

Зборніку змешчаны апавесці і апавяданні. Асобны раздзел складаюць артыкулы З. Бядулі.

У зборнік уключаны рад твораў з выданьняў, якія вышлі пры жыцці аўтара, а таксама некаторыя творы, змешчаныя ў перыядычным друку з 1910 па 1941 год. У

Укладальнікі зборніка — М. Клімковіч і М. Бядуля. Перакладчык Б. Якаўлеў.

ра. Павархоўна, карыстаючыся рамесніцкімі прыёмамі зняжата адлюстравана, іграе ролю маладога кукурузкаўдзіла Гары артыст Б. Звероў. У яго ігры многа паталагічнасці, якая ваража рэалістычому мастацтву.

дэ, як нянавіць да ворага. Тут неабходна глыбока і сапраўднае прэзэрваванне, сапраўднае пераўвасабленне і ў актара А. Ілюшына, у выкананні якога малады матрос Сазонаў (1921 г.) і палкоўнік Сазонаў (1951 г.) — вобразы такіх-ж сухія і жоўцёвыя. Не верыць глядач у праўдзівасць і такіх на сцэніцы вялікіх фігур, якімі выгядаюць «вядомы» канструктар Белузаў (артыст С. Юркевіч), капітан першага ранга Бурко (артыст М. Абрамаў), капітан Шуртынь (артыст А. Вітошкін) і лейтнант Паўлава (артыстка А. Макарава). Праўда, аўтарскі матэрыял гэтых персанажаў надзвычай сучны. Тым больш сур'ёзна, тым больш творча трэба было тэатру падыйсці да ўвасаблення вобразаў. Рэжысура, выканаўцы гэта зрабіць не здалі.

Такога-ж роду недахопы, але яшчэ ў большай ступені ўласцівы і двум апошнім праграм тэатра — «Калы ляснога возера» і «Ракі».

Не атрымаў яшчэ свайго правільнага вырашэння добра вылісаны ў п'есе вобраз Валодзі Белузава. Артыстка А. Асташэнка можа выконваць гэтую ролю, але пакуль яна не жыве пачуццям і настройам Валодзі. Як і ў «Шакалах», зненімі прыёмамі іграе ролю піонера Кірыла артыст Б. Звероў.

Але ў цэлым удалы спектакль «Шакалы» мае істотныя недахопы. Пастаноўчыцкі і некаторыя выканаўцы нібы бачыць той сатырычны востры, якая ў рамках рэалістычнай драмы А. Якабсона зусім натуральная. Глыбока і востра драматычная дэя ў спектаклі развіваецца наваўна, часам нават абываюца, што нярэчыц духу драматычнай сатыры А. Якабсона. Вастрыці ў развіцці сюжэта перашкаджаюць зазіянны замаруджанысці і паузы, непатрэбныя нямыя сцены перад пачаткам і ў канцы амаль кожнай карціны. Гэта адноўна адбываецца на рытме спектакля.

Есць у спектаклі «Калы ляснога возера» і асобныя актёрскія ўдачы (О. Сонцава — Верачка, Н. Маркін — Барыс Барысавіч, А. Асташэнка — бабуля Валодзі), але буйныя недахопы робяць яго ў цэлым мала цікавым.

Яшчэ драматычны канфлікт паміж двума неперырыўнымі лагерамі сённяшняй Амерыкі — паміж прагрэсіўным лагерам дэмакрата Алана О'Конала і реакцыйным лагерам гангстэраў Сідла, Бруса і Мак-Кенэдзі — не развіваецца на лініі нарастання, не даходзіць да глыбокай, прычынавай палітычнай спрэчкі і выбуху ў пятай, кульмінацыйнай, карціне спектакля. Глядач не адчувае гневу, вяліката пераканання поглядзі у словах Алана (артыст С. Юркевіч), не выкарыстае чалавечанапаўняюцца сутнасць гангстэрскай прамоў Мак-Кенэдзі (артыст М. Абрамаў), вобраз якога поўнасцю не раскрыты. Выканаўца ідзе па лініі зняжата малюнка, не раскрывае ўсю гаёбную сутнасць мадэрата шакала, як гэта, напрыклад, уда ла робіць В. Сусленнікаў у вобразе другога дражэніка — Бруса. Не глыбока раскрыты таксама вобраз Піэона Сміта артыстам Г. Волковым. Выканаўца ўдала знайшоў зненні малюнка хлусцівага прадзвіжніка, але не адолеў раскрыццё зьярынае нутро пасобніка буйнага гангстэра.

Не атрымаў яшчэ свайго правільнага вырашэння добра вылісаны ў п'есе вобраз Валодзі Белузава. Артыстка А. Асташэнка можа выконваць гэтую ролю, але пакуль яна не жыве пачуццям і настройам Валодзі. Як і ў «Шакалах», зненімі прыёмамі іграе ролю піонера Кірыла артыст Б. Звероў.

Яшчэ драматычны канфлікт паміж двума неперырыўнымі лагерамі сённяшняй Амерыкі — паміж прагрэсіўным лагерам дэмакрата Алана О'Конала і реакцыйным лагерам гангстэраў Сідла, Бруса і Мак-Кенэдзі — не развіваецца на лініі нарастання, не даходзіць да глыбокай, прычынавай палітычнай спрэчкі і выбуху ў пятай, кульмінацыйнай, карціне спектакля. Глядач не адчувае гневу, вяліката пераканання поглядзі у словах Алана (артыст С. Юркевіч), не выкарыстае чалавечанапаўняюцца сутнасць гангстэрскай прамоў Мак-Кенэдзі (артыст М. Абрамаў), вобраз якога поўнасцю не раскрыты. Выканаўца ідзе па лініі зняжата малюнка, не раскрывае ўсю гаёбную сутнасць мадэрата шакала, як гэта, напрыклад, уда ла робіць В. Сусленнікаў у вобразе другога дражэніка — Бруса. Не глыбока раскрыты таксама вобраз Піэона Сміта артыстам Г. Волковым. Выканаўца ўдала знайшоў зненні малюнка хлусцівага пр

Забяспечыць школы падручнікамі

Высокі юнак уважліва разглядае пація з кнігамі. Геаграфія, батаніка, аэалогія і многія іншыя падручнікі мільягатай перад яго вачыма. Не знойшоў патрэбнай кнігі, юнак пытае ў прадаўца:

— «Фізіка і «Гісторыя СССР» для дзесятага класа ўсё яшчэ не атрыманы?»
— Пакуль што няма.

Нецярпліва стаіць ля прылаўка самы маленькі пакушнік. Бацька толькі што купіў яму новы партфель, прыгожы пінак, каробку рознакаляровых алоўкаў. Цяпер патрэбна вышэйшае алоўкае — буквар. Але яго ў магазіне няма. І трэба было быць, з якою вялікаю крыўдай выходзіць з магазіна хлопчык.

У кніжных магазінах Мінска такія размовы можна пачуць штодзень. Судзі зглядаюцца тысячы школьнікаў, настаўнікаў, каб набыць патрэбныя падручнікі, метадычныя дапаможнікі, прадугледжаную праграмай мастацкую літаратуру.

Дзяржаўнае вучэбна-педагагічнае выдавецтва БССР заклікана свечасова забяспечыць школы, педвучылішчы і інстытуты падручнікамі, праграмамі, метадычнай літаратурай. Выдавецтва абавязана да пятадзятых жніўня выпусціць у свет прадугледжаныя планы падручнікі і да першага кастрычніка — метадычную літаратуру.

Як жа спраўляецца выдавецтва з пастаўленай задачай? Школы атрымалі яшчэ далёка не ўсе падручнікі. Асабліва ядна зазена іх у раёны і песпарэдня ў сельскія школы.

У бягучым годзе Дзяржаўнае вучэбна-педагагічнае выдавецтва БССР абавязана выдаць 71 падручнік тыражом каля шасці мільянаў экзэмпляраў. Усе падручнікі заданыя ў вытворчасць. Каб паскорыць іх выпуск, выдавецтва вымушана было частку падручнікаў і метадычнай літаратуры выдаваць у друкарнях іншых гарадоў — у Магілёве, Маладзечна, Гомелі, Каўнасе і інш.

Белкнігагандаля на 31-е лініях атрымаў 56 падручнікаў для розных класаў. Мала яшчэ выдана падручнікаў для вучыц старшых класаў. «Гісторыя СССР» (частка III), «Эканамічная геаграфія СССР», «Фізіка» (частка III), «Эканамічная геаграфія замежных краін» толькі наўдана заданыя ў друкарню. Яшчэ не прыступалі да выпуску «Буквара».

Абсалютная большасць падручнікаў выпускаецца ў друкарні імя Сталіна. Да 15 жніўня друкарня абавязана даць школам яшчэ 10 падручнікаў агульным тыражом каля мільяна экзэмпляраў.

Сцільныя тэрміны, што засталіся, патрабуюць ад калектыва друкарні і выдавецтва працаваць больш напружана. Кожныя суткі друкарня павіна выпускаць не менш 60 тысяч экзэмпляраў падручнікаў.

У бягучым годзе друкарня імя Сталіна выконвае заказы вучэбна-педагагічнага выдавецтва РОВР. Гэта, вядома, вельмі прыемна, што ў Мінску друкуюцца падручнікі, якія развіваюцца потым па ўсёй нашай краіне. Ратацыйны цэх друкарні можа быць асабліва напружана справіцца з дадатковай нагрузкай. Але дырэктар друкарні, узяўшыся за выкананне гэтага заказа, не паклапацілася павялічыць вытворчую магутнасць пе-

раплётна-брашуровацнага і іншых цехаў, у якіх большасць працоўў і па сёнешні дзень не механізавана. Такое становішча значна ўскладняе свечасова выпуск падручнікаў і метадычнай літаратуры.

Мінская картаграфічная фабрыка атрымлівае выпуск карт. Яшчэ 20 чэрвеня друкарня здала б'весь тыраж (150.000 экзэмпляраў) «Геаграфіі» для чацвертага класа. Між тым, расаецца падручнік у вобласці і сёння лельга з-за адсутнасці карт. Спартрэбца затраціць нямала часу, каб укласці ў кожны падручнік карту. Так, па віне фабрыкі падручнік праляжыць на складах каля двух месяцаў. Дарэчы ззначыць, што фабрыка не выканала ў тэрмін шматлікага заказа выдавецтва.

Значнае месца ў плане работы выдавецтва займае метадычная літаратура. Сёлета выдавецтва павіна даць нашым школам 44 кнігі па розных метадычных пытаннях. Настаўніцтва рэспублікі, асабліва сельскія школы, з нецярпелінасцю чакае з'яўлення ў свет гэтай літаратуры. Аднак няма рэальнай упэўненасці ў тым, што план гэты будзе выканан да першага кастрычніка. Пакуль што задзена ў вытворчасць 23 кнігі, з іх надрукавана толькі 5. У выдавецтва на апрацоўку знаходзіцца 16 кніг.

Міністэрства асветы слаба сочыць за якасцю здаваемых у выдавецтва кніг. Пераважная большасць метадычнай літаратуры Міністэрства здае ў сырм, недарэваным выглядзе. У выніку выдавецтва вымушана празмерна доўга працаваць над аўтарскімі тэкстамі, часта карэным чынам перапрацоўваючы іх.

Вось факты. Некалькі разоў прышлося перарабляць кнігу Гацко «Выхаванне ў вучыц навукова-матэрыялістычнага светаспогляду на ўроках хіміі і прыродназнаўства». Тое-ж самае можна сказаць і пра кнігу Рымарова «Работа класнага кіраўніка» і рад іншых. «Зборнік тэкстаў для дыктантаў і ідажэнняў для пачатковай школы», складзены Севярнёвай і Сяпелічэнай, паступіў у выдавецтва з многімі хібамі. Над ім асабліва многа давадася працаваць. У сырм, недарэваным выглядзе атрыманы з Міністэрства асветы і такія кнігі, як «3 вопыту работы даццнчных садоў БССР», «3 вопыту работы даццнчных садоў» і рад іншых.

Пра нехайнае стаўленне Міністэрства асветы да якасці метадычнай літаратуры сведчыць і такі факт. 17 ліпеня бягучага года выдавецтва атрымала за подпісам намесніка міністра асветы БССР тав. Умрэйкі наступную паперку: «Міністэрства асветы БССР накіроўвае Вам складзены дапаможнік для настаўнікаў школ І. Счаснага «Методыка літаратурнага чытання (па беларускай літаратуры)».

Міністэрства асветы просіць прызначыць кваліфікаванага рэдактара(?).

Руканіс метадычнага дапаможніка нажадана скарарціць да ўстаноўленага плану аб'ёму (г. ан. да 15 друкаваных аркушаў). Аўтар здаў руканіс памерам 23 аркушы. — Е. Г.). Пасля скарарчэння Міністэрства просіць змест дапаможніка ўстаўніць з метадычным аддзелам Міністэрства. Выходзіць, што кнігу Счаснага трэба

скарарціць на 1/3. Механічна зрабіць гэта, як вядома, нельга. Значыць, выдавецтва разам з аўтарам абавязана многа працаваць, каб дабіцца жададанага выніку. Уражанне застаецца такое, што метадычным аддзел Міністэрства асветы пазбягае чарнавой работы. Ён фактычна ператварыўся ў перасылачны пункт: атрымаў руканіс ад аўтара і... накіраваў яго ў выдавецтва.

Пасля пытанне аб свечасовам і правільным плаваным метадычнай і мастацкай літаратуры. Між тым, часам уключаюцца ў выдавецкія планы кнігі, якія аўтарамі не папісаны. Некалькі год Міністэрства ўключала ў план кнігу А. Саладху «Методыка выкладання беларускай мовы ў 5—7 класах», падручнік для педвучылішча І. Гурскага і др. «Беларуская мова», кнігу Т. Лёвцева «Сучасная беларуская мова», але і да гэтага часу выдавецтва іх не атрымала. Такая практыка прыводзіць да таго, што ў планы выдавецтва з года ў год уключаюцца адны і тыя-ж кнігі. Сёлета па рэдакцыйнай мовы і літаратуры перанесена з планаў мінулых гадоў 5 кніг, столькі-ж па рэдакцыйнай фізікі і матэматыцы.

Свечасовае выхад у свет кнігі ў многім залежыць ад друкарні. Аднак дырэктар друкарні імя Сталіна тав. Веражоліч да выдання метадычнай і мастацкай літаратуры ставіцца аб'явава. З года ў год быць заганае практыка, калі ў час друкавання падручнікаў амаль спыняецца выхад у свет мастацкай, навукова-тэхнічнай, метадычнай і іншай літаратуры, на многа спыняецца выхад часопісаў. Такое становішча ніяк не спрыяе тым, што друкарня імя Сталіна лічыцца перадавым прадпрыемствам Мінска. Гэта-ж факт, калі ў друкарні па розных прычынах месяцаў ляжыць многа разнастайных кніг.

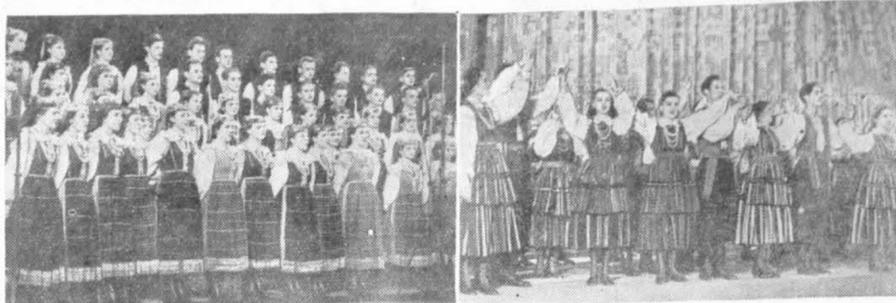
Вучэбна-педагагічнае выдавецтва здала ў друкарню «Апавяданні» І. Шамякіна 8 снежня мінулага года. Прайшло без малага 8 месяцаў, але друкарня не дала яшчэ выдавецтву кантрольнага экзэмпляра кнігі, бо не тавы каларыравы ўклейкі. Такі-ж лёс патакаў кнігі для дзяцей: «Міколка-паравоз» М. Лынькова, якая задзена ў друкарню 4-га сакавіка, і «Каваль Вярніду» А. Якімовіча (у друкарню паслана 12 студзеня). Больш пяці месяцаў ляжыць у друкарні «Выбраныя творы» Пушкіна. Затрымліваецца выхад у свет выбраных твораў Тургенева, Некрасава, Дабралюбава, Чарнышэўскага, Герцона. Творы гэтых пісьменнікаў вывучаюцца ў 9-м класе і вельмі важна, каб вучні свечасова атрымалі гэтыя кнігі.

Восем месяцаў ляжыць у друкарні «Методыка выкладання фізікі» Сокалява. Выдавецтва не атрымала яшчэ ні адной карэктуры. У выніку такой вялікай затрымкі цяпер метадыку трэба карэным чынам перарабляць. Жыццё за гэты час паставіла перад выкладчыкамі фізікі рад новых задач, якія не знойшлі аднастраванія ў кнізе.

Час, што застаецца да пачатку заняткаў, трэба скарарціць так, каб у кожную, самую адданую школу былі свечасова завезены ўсе падручнікі, праграмы, неабходная метадычная і мастацкая літаратура.

Е. ГРЫГОР'ЕВА.

Канцэрты Польскага ансамбля „Мазоўшэ“

Радаснай і захапляючай была першая сустрэча мінчан з калектывам польскага ансамбля песні і танца «Мазоўшэ» ў 1951 годзе. Светла было на душы ад свежэга, квітнеючага мастацтва брацкай народна-дэмакратычнай Польшчы, з якім пазнаёміў нас тады яшчэ юны самадзейны нацыянальны ансамбль. У яго мастацтве ўжо ў той час было багата шчырасці, святла, маладосці.

Развітаючыся тады з дарагімі гасцямі, хацелася іх, як блізкіх сяброў, як мага хутчэй зноў убачыць, пачуць іх чысты музычны галас і яшчэ больш сталымі, а рэпертуар яшчэ больш разнастайным.

І вось адбылася новая сустрэча, якая апраўдала надзеі глядача. Маладая музыканты, спевакі і танцоры прыехалі да нас, узбагачаны творчым вопытам пасля прыяжных гастролей у Кітаі і Мангольскай народнай рэспубліцы, пасля цікавых і захапляючых сустрэч з майстрамі мастацтва сталіцы нашай Радзімы — Масквы.

Канцэрты гасцей паказалі плённыя вынікі больш чым двух-

гадовай працы ансамбля, рост яго професійнага майстэрства, значнае пашырэнне рэпертуара.

Сардэчным пацудзім дружбы і ўдзячнасці беларускіх глядачоў кіраўнікам і артыстам калектыва выказалі ў час канцэртаў у сваіх прывітальных словах намеснік міністра культуры БССР тав. Мінковіч, заслужаны артыст рэспублікі І. Жыновіч, прадстаўнікі дзяржаўнага мастацтва Савецкай Беларусі. Артыстам былі ўручаны падарункі — творы Янкі Купалы і Якуба Коласа, беларускія нымбалы і адрэе Міністэрства культуры БССР.

Канцэрты гасцей прайшлі з вялікім поспехам. Калектыву ансамбля «Мазоўшэ» выехаў на радзіму. На вакзале яго праводзіла група работнікаў Міністэрства культуры БССР на чале з міністрам тав. Кісялёвым.

Да новай сустрэчы, дарагія сябры!

На здымку: выступленне хора і танцавальнай групы ансамбля.

Фота І. Салавейчыка.

Слова да нашых сяброў

Канцэрты калектыва «Мазоўшэ» на сцене прыгажэйшага тэатра Савецкай Беларусі ў Мінску з'явіліся апошнім этапам нашага доўгага трохмесячнага падарожжа па Кітайскай і Мангольскай народна-дэмакратычных рэспубліках, дзе ўпершыню мы прадэманстравалі дасягненні польскай народнай культуры.

Нашы выступленні ў Кітаі і Манголіі і азнамленне з пудоўным мастацтвам гэтых краін спрыяла даглыбшаму пагабленню дружбы нашых народаў, якія разам з вялікім Савецкім Саюзам змагаюцца за мір, за прагрэс, за лічсцэ і добрабыт шырокіх народных мас.

Самай вялікай падзеяй у маладой гісторыі нашага ансамбля было выступленне ў Маскве, у Вялікім тэатры Саюза ССР, пе-

рад кіраўнікамі Комуністычнай партыі і Савецкага ўрада ў студзені гэтага года.

Мэта калектыва «Мазоўшэ» — паказаць народу бацьці польскага народнага мастацтва: песні, танцы, мастацтва, якое дапамагае ў будаўніцтве новай народна-дэмакратычнай Польшчы. Наша мастацтва ўсё больш і больш становіцца сацыялістычным па зместу і нацыянальным па форме.

Віртаючыся дадому, мы аноў выступілі перад савецкімі гасцямі. Пасля цёпла сустрэтых канцэртаў у Свядзюўску мы з хваляваннем у другі раз выступілі перад мінчанамі.

У другі раз наш калектыв сустрэкае ў Мінску сардэчна і шчыры прыём. Мы выказваем яму глыбокую ўдзячнасць за

цёпласцю і ўвагу, з якой нас сустрэлі мінчане. Гэта тым больш прыемна і радасна, што ў асобе беларускага народа польскі народ мае блізкага і шчырага сябра.

Нахай наша выступленне ў Мінску яшчэ больш умацуе дружбу паміж польскімі і беларускімі народамі і паслужыць крыніцай далейшага аб'яжнення паміж нашымі культурамі.

Нахай умацоўваецца дружба нашых народаў, сумесная барацьба за мір і сацыялізм!

Міраслаў ДАМБРОЎСКІ,
дырэктар Цэнтральнага Упраўлення мастацкай школы Міністэрства культуры і мастацтва Польшчы.

У Гомельскай вобласці

Гуказапіс песень Азярчынскага хора

Усеаюны Дом народнай творчасці запісаў на паўку 20 песень у выкананні Азярчынскага народнага хора (мастанкі кіраўнік — заслужаны дзеяч мастацтва БССР Тацяна Лаваніца).

Запісаны творы самадзейнага кампазітара Г. Гапонова (на тэкт А. Русака) «Колькі ў небе ясных зорак», «На шырокім полі» і «Аб аб'яднанні калгасоў» (тэкт народны), беларуская народная песня «Ой, які ў нашым сьле вяцельце», сучасная песня «Лёс», «Дождж ідзе», «Кажуць людзі, што Андрэйка часта ходзіць да мяне» (славы А. Русака).

У выкананні групы старэйшых удзельнікаў хора запісаны песні: «Як сарву я ружу-кветку», «Што за месяц, што за ясны», «Помню, помню тыя росы» і іншыя.

З песень, якія спявае дзіцячы хор пад кіраўніцтвам Т. Лаваніца, будзь запісаны «Пара жаць» П. Шыдлоўскага, «Святончая ўраджайная» і чыская народная песня «Пастушок».

Семинар кіраўнікоў мастацкай самадзейнасці

У Гомелі закончыў сваю работу абласны семінар мастанкаў самадзейнасці. 30 кіраўнікоў сельскіх клубоў, заагачыцкіх хатчытальне, мастанкі кіраўнікоў раённых Дамоў культуры праслухалі гутаркі А. Рывальчанкі аб арганізацыі і рэпертуары сельска-навуковага калектыва.

На занятках распрацаваны кампазіцыя і малюнак «Міцеліцы» і беларускй полькі, характэрныя рухі рускіх народных танцаў (хараводны крок, прысяда і інш.), музычная аснова таша.

З увагай была праслухана лекцыя па тэму «Задачы савецкага мастацтва ў святле пастаноў XIX з'езда КПСС».

Выстаўка выяўленчага мастацтва ў Жлобіне

У канцы жніўня ў Жлобіне адкрываецца раённая выстаўка выяўленчага і прыкладнага народнага мастацтва.

На выстаўцы будзь паказаны вышыты М. Раманька партрэт І. В. Сталіна. Будзь таксама экспанаваны пейзажы С. Жыгнова, пейзажы і наюрмэсты А. Асавіцкага, мастацкае фота і інкрустцыя з саломы сямі Дзегярэнікі. Сярод іх работ — «Пяцігодка ў дзевяці», партрэт Янкі Купалы, фота аб будаўніцтве Жлобіна і раёна.

Фальклорная экспедыцыя

Гомельскі педгагічны інстытут праводзіць летнюю фальклорную экспедыцыю ў раёнах вобласці па зборыню вуснай і музычнай народнай творчасці, сучасных і дараўлоўных песень.

Удзельнікі экспедыцыі — студэнты інстытута. Па сабраных матэрыялах будзь падрыхтаваны зборнік лепшых народных песень Гомельшчыны.

Наш кар.

ХРОНІКА КУЛЬТУРНАГА ЖЫЦЦЯ

Оперны тэатр у Растове-на-Дану

Сардэчна і гасцінна сустрэлі працоўныя Растова калектыву Беларускага тэатра оперы і балета, які прыехаў сюды на гастролі.

На вакзале калектыву сустрэлі прадстаўнікі партыйных арганізацый, гарадскога Савета дэпутатаў працоўных, Упраўлення культуры аблвыканкома і піонеры горада.

Ад імя работнікаў мастацтва гасцей вітаў народны артыст РСФСР Г. Леондор. Ад імя калектыва тэатра народная артыстка БССР Р. Млодзх падзякавала прысутных за гасцінную сустрэчу.

Сустрэча артыстаў з шахцёрамі

Заканчваюцца гастролі тэатра імя Янкі Купалы ў г. Стаўна.

Надоўга запомніцца артыстам сустрэча з рабочымі перадавой шахты «Чырвоная зорка».

Сакратар партбюро тав. Лавіцкі, выказаў падзяку гасцям за спектаклі, паказаныя ў Палацы культуры. З поспехам прайшоў канцэрт у двары шахты. Былі вышымі і каштанамі была збудавана часавая сцена. Канцэрт, у якім былі паказаны ўрыўкі са спектакляў «Гэта было ў Мін-

ску», «Канстанцін Заслонаў», вельмі цёпла прыняты гасцямі. У знак братняй дружбы з беларускімі артыстамі шахцёры падарылі тэатру ганаровую лямпачку шахцёра. Пасля канцэрта артысты пазнаёміліся з працай лепшых стаханавцаў.

З няменшым поспехам прайшла сустрэча з шахцёрамі Еленэўскага рудніка, у Палацы культуры янога быў паказаны спектакль «Апошні».

Наш кар.

Гастролі Дзяржаўнага хора

У Кіеве прыехаў Дзяржаўны хор Беларускай ССР.

У сталічным садзе імя І-га Мая адбыўся першы канцэрт хора. У рэпертуары калектыва — беларускія народныя песні,

песні народаў ССР, творы савецкіх кампазітараў і класікаў айчынай і замежнай музыкі.

Кіев.

Е. СЯМЕНАВА.

Пастаноўкі Вальнскага тэатра

На працягу месяца Вальнскі абласны тэатр паказаў гамяльчанам спектаклі «Мойны думак» Мадзведзева і Грэбнева, «Смырыбака» Ланіса, «Палтон Крэхат» і «У стэпах Украіны» Карнейчука, «Дай сэрцу волю, завядзе ў няволю» Крапіўніцкага, «Песню аб чарнаморцах» Лаўрэнэва і іншыя.

Артысты выступалі таксама на Рэчымскім мэблемым камбінаце, на папярвай фабрыцы ў Добрушы і Касцюкоўскім шклозаводзе, у доме адпачынку ў Чонках і на Новаваліцкім фанерна-папалкавым камбінаце.

Пятага жніўня тэатр пачне свае гастролі ў Бабырускі.

Гомель.

Літаратурны вечар, прысвечаны В. Г. Караленку

27 ліпеня ў памяшканні Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР адбыўся літаратурны вечар, прысвечаны стагоддзю з дня нараджэння В. Г. Караленкі.

Вечар адкрыўся кароткім уступным словам Івана Мележа.

Даклад аб жыцці і творчай дзейнасці пісьменніка зрабіў кандыдат філалагічных навук А. Сторажаў. Янка Брыль прачытаў ва ўласным перакладзе апавяданне В. Г. Караленкі «Агеньчыкі».

У заключэнне вечара артысты Растоўскага тэатра апэрты далі канцэрт.

Месячнік кнігі

З першага жніўня па першае верасня ва ўсіх абласцях і раёнах рэспублікі праводзіцца месячнік кнігі. Белкнігагандаля, Белкапсаюз і Саюздрук за гэты час правядуць 250 кніжных базараў.

Для шырокага распаўсюджвання кнігі прынятыя 1200 паштатных распаўсюджвальнікоў друку. Акрамя таго будзь працаваць 18 перасоўных кніжных крам.

Другога жніўня ў Чэрвенскім і Дзяржынскім раёнах будзь арганізаваны кніжныя базары.

А. АБАДЭНКА.

Вывучэнне дыялектаў

Студэнты філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя В. І. Леніна актыўна ўдзельнічаюць у зборы матэрыялаў для дыялекталагічнага атласа беларускай мовы, які рыхтуецца Акадэміяй навук БССР. Сёлета больш 50 студэнтаў вывучаюць гаворкі і вусную народную творчасць у Ганчэвіцкім, Іванаўскім, Драгчыцкім і Целяханскім раёнах Піншчыны.

Р. ЯСІНСКІ.